

TRÍCH YẾU LUẬN ÁN TIẾN SĨ

Họ và tên: Lý Vân Linh Niê Kdăm

Đề tài: Bảo tồn và phát huy nhạc cụ truyền thống của người Ê Đê ở tỉnh Đắk Lắk

Ngành: Quản lý văn hóa

Mã số: 9229042

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS Nguyễn Thị Mỹ Liêm

Cơ sở đào tạo: Viện Văn hóa Nghệ thuật quốc gia Việt Nam

NỘI DUNG TÓM TẮT

1. Mục đích và đối tượng nghiên cứu

- *Mục đích*: Luận án nghiên cứu thực trạng tồn tại và thực hành nhạc cụ truyền thống của người Ê Đê ở tỉnh Đắk Lắk từ góc độ quản lý nhà nước về văn hóa dựa trên lý thuyết Cấu trúc – chức năng, từ đó đưa ra những đề xuất, giải pháp bảo vệ và phát huy nhạc cụ truyền thống để phục vụ cộng đồng và góp phần bảo tồn bản sắc văn hóa tộc người trong thời đại mới.

- *Đối tượng nghiên cứu*: Luận án tập trung khảo sát, nghiên cứu hoạt động thực hành nhạc cụ truyền thống trong đời sống âm nhạc của người Ê Đê ở tỉnh Đắk Lắk và hoạt động quản lý nhà nước về vấn đề bảo tồn và phát huy giá trị các nhạc cụ truyền thống của người Ê Đê ở tỉnh Đắk Lắk

2. Phương pháp nghiên cứu đã sử dụng

Luận án sử dụng cách tiếp cận liên ngành và các phương pháp nghiên cứu như: Phương pháp phân tích – tổng hợp, Phương pháp điền dã, Phương pháp điều tra xã hội học

3. Các kết quả chính và kết luận

3.1. Các kết quả chính: được thể hiện trong 04 chương của luận án

Chương 1 luận án nghiên cứu các tài liệu trong và ngoài nước có liên quan, đồng thời xác lập cơ sở lý thuyết, lý luận và quan điểm bảo tồn và phát huy văn hóa trong và ngoài nước để xây dựng khung lý thuyết, định hướng và công cụ cho việc nhận diện, xác định vai trò, chức năng, tính ích dụng của nhạc cụ trong văn hóa truyền thống cũng như trong thực tế hiện nay, đồng thời từ góc độ quản lý nhà nước về văn hóa, đưa ra những kiến nghị, đề xuất giải pháp, mô hình bảo tồn, khai thác, phát triển nhạc cụ của người Ê Đê ở tỉnh Đắk Lắk.

Chương 2 Giới thiệu khái quát về tỉnh Đắk Lắk, người Ê Đê và hệ thống nhạc cụ truyền thống dưới góc độ chức năng, sử dụng và điều kiện sử dụng nhạc cụ; phân tích thực trạng về việc sử dụng nhạc cụ, bao gồm việc xác định các nhạc khí vẫn đang tồn tại, các nhạc cụ đã không còn được sử dụng trong cộng đồng, cũng như những thay đổi về mặt chức năng để tạo môi trường sử dụng mới, ứng dụng mới. Sự biến đổi này thể hiện một sự thích nghi và sự sống còn của nhạc cụ trong thời đại hiện đại, và cũng giúp khám phá cách bảo vệ và phát huy giá trị văn hóa của nhạc cụ trong tương lai.

Chương 3 của luận án phân tích nguyên nhân sự thay đổi các chức năng, giới thiệu một xu hướng phát triển mới của nhạc cụ truyền thống, đồng thời đánh giá ưu điểm, hạn chế, nguyên nhân, vai trò và tác động của công tác quản lý văn hóa trong việc bảo tồn và phát huy, chuyển đổi chức năng, tổ chức thực hành nhạc cụ truyền thống của người Ê Đê tại tỉnh Đắk Lắk hiện nay.

Chương 4 thông qua việc đề cập đến các chủ trương, chính sách của Đảng và nhà nước, nguyện vọng của cộng đồng, để từ đó đưa ra những giải pháp nhằm bảo tồn, phát huy nhạc cụ truyền thống của người Ê Đê trong đời sống đương đại, với 02 định hướng về giải pháp là: chuyển đổi chức năng của nhạc cụ để phục vụ cho đời sống đương đại từ cộng đồng và giải pháp thực thi những hoạt động bảo tồn - phát huy nhạc cụ truyền thống theo chủ trương, chính

sách của Đảng và Nhà nước.

3.2. Kết luận:

Nghiên cứu nhạc cụ truyền thống của cộng đồng người Ê Đê trong không gian văn hóa Tây Nguyên đã chọn lý thuyết chức năng luận - cấu trúc để định hướng cho việc nhận diện, xác định vai trò, chức năng, tính ích dụng của nhạc cụ truyền thống; tìm ra nguyên nhân, lý do nhạc cụ được hình thành, tồn tại và phát triển trong xã hội.

Dưới quan điểm “bảo tồn, phát huy bản sắc văn hóa dân tộc” của Nghị quyết Trung ương V - Khóa VIII, Đảng Cộng sản Việt Nam, những chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước, âm nhạc các dân tộc thiểu số nói chung và nhạc cụ truyền thống nói riêng đã được quan tâm bảo tồn. Tuy nhiên, nếu hướng đến việc nghiên cứu vai trò của cộng đồng trong việc bảo tồn và phát huy một số nhạc cụ truyền thống tộc người Ê Đê trong không gian văn hóa Tây Nguyên, dựa vào lý thuyết chức năng thông qua “10 functions of Music” của Alan P. Merriam sẽ là một trong những hướng nghiên cứu về nhạc cụ mới mẻ, cũng như bảo tồn, phát huy nhạc cụ hiệu quả hơn trong thời đại hiện nay.

Dựa trên những văn bản nhà nước, phương pháp của ngành ÂNDTH và đặc biệt là hướng đến việc vận dụng lý thuyết Cấu trúc - Chức năng để đưa ra các giải pháp bảo tồn và phát huy nhạc cụ truyền thống của người Ê Đê ở tỉnh Đắk Lắk. Đó là những giải pháp dựa trên “*Chuyển đổi chức năng của nhạc cụ để phục vụ cho đời sống đương đại từ cộng đồng*” và “*Giải pháp thực thi những hoạt động bảo tồn - phát huy nhạc cụ truyền thống theo chủ trương, chính sách của Đảng và nhà nước*”. Trong đó, chuyển đổi các chức năng của nhạc cụ trong truyền thống theo hai hướng chủ yếu: Đối với hoạt động âm nhạc trong đời sống, việc chuyển đổi từ các chức năng khác nhau để tập trung cho chức năng giáo dục, nhận thức và đưa nhạc cụ vào trong nhà trường phổ thông cũng như các trường dân tộc nội trú cũng là phương pháp bảo tồn động. Đây là cách tốt nhất để chủ thể của di sản, những học sinh người dân tộc có thể được học tập nhạc cụ của cha ông một cách bài bản và đầy đủ. Họ sẽ là nhân tố cho sự nghiệp bảo tồn và phát huy, dù chỉ là người thụ hưởng, thưởng thức hay là người sẽ tham gia diễn tấu, thực hành nhạc cụ.

Để bảo tồn và phát huy di sản âm nhạc truyền thống, không chỉ ở việc tìm phương cách giải quyết, ngăn cản những yếu tố ngoại lai tác động ảnh hưởng âm nhạc truyền thống dân tộc bằng biện pháp quản lý hành chính mà phải ở nhiều phương diện: tạo môi trường tồn tại cho âm nhạc truyền thống; xây dựng ý thức của người dân; có phương pháp tổ chức giới thiệu, tuyên truyền, truyền bá, giáo dục giới trẻ cũng như phát huy, tổ chức các hoạt động âm nhạc trong công chúng; có chế độ chính sách đối với nghệ nhân, những người nắm tri thức âm nhạc cổ truyền của cộng đồng v.v...

Người hướng dẫn khoa học

Nghiên cứu sinh

PGS.TS Nguyễn Thị Mỹ Liêm

Lý Vân Linh Niê Kdăm